

УДК 159.96

Марія Олександрівна МАЙСТРЕНКО,

слухач магістратури факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Алла Андріївна ШИЛІНА,

кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри соціології та психології факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

ПЕРЕЖИВАННЯ СТАНУ САМОТНОСТІ У ДІВЧАТ ТА ХЛОПЦІВ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ

Розглянуто проблему переживання самотності у підлітків, види самотності, аналізуються причини виникнення самотності, Представлені результати дослідження переживання самотності дівчат та хлопців.

Ключові слова: підлітковий вік, самотність, психічний розвиток, переживання самотності.

Стан самотності переживається людиною по-різному протягом усього життя, в різні її періоди. Найчастіше вперше самотність починає усвідомлюватися найбільш гостро в підлітковому віці в зв'язку з тим, що розширюються і актуалізуються соціальні потреби [1].

Дослідження С. В. Малишевої та Н. А. Рождественської дозволили зробити висновки про причини виникнення самотності: усвідомлення себе як унікальної неповторної, ні на кого несхожої особистості; відсутність достатньої кількості міжособистісних контактів з однолітками; підліткова криза пошуку «сенсу життя»; вимушене утримання підлітків в будь-яких групах [2].

Самотність в підлітковому віці може розвивається під дією багатьох факторів, а саме: економічних, моральних, фізичних, інтерактивних, мотиваційних. Посиленню самотності можуть також безпосередньо сприяти такі причини, як: сором'язливість підлітка, його особистісні особливості, егоїстичне ставлення до оточуючих, часті конфлікти з однолітками і знижена самооцінка [3].

В академічній психології існує цілий ряд теоретичних моделей, що розглядають самотність як переживання незадоволеної потреби в повазі, результат дефіциту соціальних навичок або певних сполучень особистісних рис, результат розбіжності між очікуваним задоволенням від взаємин і реальністю, спонукальний стимул до встановлення нових відносин.

Р. Вайсс запропонував розрізняти соціальну самотність і емоційну самотність. У деяких дослідженнях емпірично розрізняють також ситуативну самотність і самотність як стабільну особистісну характеристику, самотність в різних видах відносин і т. ін. [4].

Результати статистичного аналізу даних, що були отримані у дослідженні показників переживання самотності дівчат та хлопців підліткового віку надано у таблиці 1.

Таблиця 1

Показники переживання самотності дівчат та хлопців (M±m)

Шкала	1 група (дівчата)	2 група (хлопці)	t	p
Загальне переживання самотності	30,90±1,70	30,80±1,76	0,04	–
Залежність від спілкування	33,45±1,33	36,15±1,60	1,30	–
Позитивна самотність	27,85±1,11	25,70±1,08	1,39	–

Показник за шкалою «Загальне переживання самотності» у першій групі становить 30,90±1,70, у другій групі дорівнює 30,80±1,76. Вірогідні відмінності відсутні. Отримані результати вказують на те, що дівчата та хлопці в рівній мірі мають відчуття самотності, нестачу близького спілкування з іншими людьми.

Не визначено, також, вірогідних відмінностей між першою та другою групою за шкалою «Залежність від спілкування» (в першій групі показник становить 33,45±1,33, в другій групі – 36,15±1,60). Обидві групи в певній мірі мають схильність шукати спілкування будь – якою ціною з метою уникання ситуацій усамотнення.

За шкалою «Позитивна самотність» показник в першій групі дорівнює 27,85±1,11 та в другій групі складає 25,70±1,08. Математико – статистичний аналіз не виявив достовірних відмінностей. Отже представники обох груп відчують позитивні емоції в ситуаціях усамотнення, проте дівчата більш схильні цінувати їх.

Таким чином, отримані у даному дослідженні показники переживання самотності дівчат та хлопців підліткового віку дозволяють стверджувати про відсутність вірогідних відмінностей за усіма показниками, що свідчить про подібність переживання самотності у хлопців та дівчат цього віку.

Список бібліографічних посилань

1. Абрамова Г. С. Возрастная психология. СПб. : Речь, 2003. 704 с.
2. Малышева С. В., Рождественская О. В. Особенности чувства одиночества у подростков. *Вестник Московского государственного университета. Серия «Психология»*. 2001. №3. С. 63–68.
3. Азарова Е. Н. Одиночество в структуре социального самочувствия студентов технического вуза в условиях социальной неопределенности // Социология в системе научного управления обществом : материалы IV Всерос. социол. конгресса (г. Москва, 2–4 февр. 2012 г.). М., 2012. С. 19–53.
4. Вейс Р. С. Вопросы изучения одиночества // *Лабиринты одиночества* / под ред. Н. Е. Покровского. М. : Прогресс, 1989. С. 114–128.

Одержано 30.03.2019

Рассмотрена проблема переживания одиночества у подростков, виды одиночества, анализируются причины возникновения одиночества, представлены результаты исследования переживания одиночества девочек и мальчиков.

Ключевые слова: подростковый возраст, одиночество, психическое развитие, переживание одиночества.

УДК 159.922.736.4

Катерина Робертівна МАННАПОВА,

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри соціології та психології факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3754-4637>

ОСОБЛИВОСТІ ГЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ЖИТТЄСТІЙКОСТІ СТУДЕНТІВ

Проаналізовано останні дослідження та публікації в рамках основних психологічних підходів, особливості гендерної ідентичності та життєстійкості студентів. Зауважено, що життєстійкість перешкоджає появі гострої реакції на стресову ситуацію та є основним особистісним компонентом, що нівелює вплив стресогенних факторів.

Ключові слова: студенти, гендерна ідентичність, життєстійкість, стресогенні фактори.

Життєстійкість характеризує міру здатності особистості витримувати стресову ситуацію, зберігаючи внутрішню збалансованість і не знижуючи успішність діяльності. У структурі життєздатності